

Project: Prettige plek

Beeldende kunst

Utopie, Groep 1-2

Een utopie als een prettige plek; een omgeving die al je zintuigen aanspreekt. Voor de opdrachten gebruiken de leerlingen materialen waarmee de fantasie optimaal geprikkeld wordt. Gaandeweg het project wordt een deel van de klas omgetoverd tot *klassenhut*. Geïnspireerd door patronen en vormen uit de kunst, maken de leerlingen zelf afdrukken op textiel en papier waarmee het klaslokaal wordt ingericht. Ook komt er een voelwand waarbij het draait om patronen, ritme en reliëf. Bij de laatste opdracht komt alles samen en wordt de *klassenhut* afgebouwd en ingericht. Met het maken van een geluidsmobile en het kiezen van een prettige geur worden alle zintuigen ingezet.

1. Informatie voor de leerkracht

Welkom!
Je gaat in de klas werken met het lesmateriaal van Cultuuronderwijs op zijn Haags (COH). Voor je aan de slag gaat leggen we je uit hoe je dit project tot een succes kunt maken.

Samen ontdekken
Onze cultuurlessen zijn gebaseerd op de didactiek van procesmatig werken, de leerlingen doorlopen hierbij een creatief proces. Zij worden zich bewuster van zichzelf, hun omgeving en ontdekken op een speelse manier hun creatieve vermogen. Met als kern dat je als leerkracht samen met de leerlingen beleeft, beschouwt, verbeeldt, bedenkt en maakt.

Houdingsdoelen
Bij de introductie, oriëntatie en opdrachten worden kennisdoelen en vaardigheidsdoelen benoemd. Onderstaande houdingsdoelen gelden in het algemeen:

- De leerling toont zich nieuwsgierig en proactief.
- De leerling kan positief-kritisch reflecteren op eigen werk en op dat van anderen.

Tips en aanbevelingen

- We raden je aan meer te lezen over de opzet van COH en het DNA van COH.
- Bekijk vooral ook de instructiefilmpjes over creatief proces en filosofisch gesprek.
- Overleg en deel je plannen met de ICC'er of je cultuurcoach.
- Wij adviseren je het hele project van tevoren door te lezen om je goed voor te bereiden en de mogelijkheden te ontdekken die het project biedt.
- Je kunt het lesmateriaal ook downloaden en printen. Gebruik het digibord voor het beeldmateriaal.
- Als richtlijn adviseren wij voor het doorlopen van het creatief proces in het hele project, zes tot acht lesmomenten in te plannen. Alle projecten hebben een introductie, oriëntatie en drie opdrachten. Je kunt ervoor kiezen het lesmateriaal naar eigen wens aan te passen.
- Iedere opdracht heeft dezelfde opbouw: onderzoeken, uitvoeren en presenteren. De reflectievragen kunnen tijdens en na iedere fase van het creatief proces met de individuele leerling of de hele groep besproken worden.
- Nodig eens een kunstenaar in de klas uit. Die kan levendig en beeldend over zijn/haar/diens vak vertellen, en aansluiten bij het project. Het gerelateerde aanbod bij dit project vind je op onze site.
- Een bezoek aan een voorstelling, tentoonstelling of vaste collectie in een Haagse culturele instelling is ook van grote meerwaarde. Zie VONK voor het actuele aanbod.
- Bedenk ook van tevoren bij welke onderdelen je ouders en/of verzorgers kunt of wilt inschakelen. Het project gaat meer leven als er ook buiten de klas aandacht voor is.
- Maak foto's of filmpjes van de diverse presentatiemomenten en deel deze via de schoolwebsite, klassenapp of andere kanalen.

Projectspecifieke informatie

Over dit project
Met het project *Prettige plek* tover je samen met de leerlingen een deel van de klas om in een eigen 'klassenhut'. Vanuit voorbeelden uit de beeldende kunst en het gebruik van verschillende materialen en de zintuigen, worden je leerlingen ondergedompeld in een andere wereld.
Zo zien de leerlingen allerlei kunstvoorbeelden van patronen. Hierdoor geïnspireerd maken zij afdrukken op textiel, waarmee het klaslokaal wordt ingericht. Er komt een voelwand, waarbij het draait om patronen, ritme en reliëf. Bij de laatste opdracht komt alles samen en wordt de klassenhut afgebouwd en ingericht. Daarbij wordt ook gedacht aan de zintuigen 'horen' en 'ruiken'. De leerlingen maken een geluidsmobile en kiezen een prettige geur.

Doelen
Er worden twee hoofddoelen geformuleerd die specifiek zijn voor het hele project. Dit zijn doelen op het gebied van kennis en vaardigheden. Aan het eind van het project worden deze doelen geëvalueerd met behulp van de succescriteria op het gebied van zelfregulering: de leerling kijkt terug en blikt vooruit.

Reflecteren
De reflectievragen bij de verschillende fases van het creatief proces kunnen tijdens en na iedere fase met de individuele leerling of de hele groep besproken worden. Zie ook de hand-out: Rollen van de leerkracht.

Taalonderwijs
Wil je woorden uit dit project koppelen aan taalonderwijs? Raadpleeg dan de begrippenlijst.

Algemene benodigdheden
Maak gedurende het hele project gebruik van de volgende ruimtes en materialen:

- klaslokaal of speellokaal
- digibord
- smartphone
- (kleuren)printer
- bijlage 1. Materialenlijst
- bijlage 2. Papiersoorten

2. Introductie

Hoofddoel kennis	De leerling legt uit hoe je kijken, voelen, horen en ruiken kunt toepassen om een prettige plek te creëren.
Hoofddoel vaardigheid	De leerling ontwerpt een patroon op textiel, een voelwand met verschillende texturen en een klassenhut waarin alle zintuigen geprikkeld worden.

Benodigdheden

- diverse materialen voor een fijne plek in het lokaal, gericht op de zintuigen:
  - *Voelen:* knuffels, kussens, dekens, gekleurde zachte lappen stof die de ruimte afsluiten (`hut-gevoel'), knuffeldieren
  - *Zien:* inpakken van voorwerpen met mooi papier, grote vellen gekleurd papier, verlichting zoals kerstverlichting, een nachtlampje of lichtgevende sterren
  - *Ruiken:* zakje lavendel of een kaneelstokje, watje met een paar druppels etherische olie
  - *Proeven:* een rozijntje of een stukje rijstwafel
  - *Horen:* muziekinstrumenten die zachte geluiden maken, zoals een regenmaker, belletjes, xylofoon etc.
- kleine voorwerpen* voor het raadspelletje en de oriëntatieopdracht
- groot laken of doek
- optioneel: het voorleesboek *De boomhut* en/of *Het eiland*

** Vraag voorafgaand aan dit project aan de leerlingen of ze een klein voorwerp van huis mee kunnen nemen dat hun een fijn gevoel geeft. Denk aan: knuffels, doekjes, poppen, speelgoed, stukje hout, schelp, etc.*

Aan de slag in de klas

Ga aan de slag met onderstaande mogelijkheden of maak een keuze.

Prettige plek

- Richt een deel van het lokaal in als een fijne plek. Deze plek kan deels prikkelarm zijn en in het andere deel juist de zintuigen prikkelen. Zorg dat het bezoeken van de plek de leerlingen een prettige ervaring geeft. Zie `benodigdheden' voor ideeën.
- Bespreek de ervaring kort na in een kringgesprek.
- Wat zijn zintuigen? Welke zintuigen ken je?
- Wat hoorde/voelde/rook ... je?
- Vind je het een fijne plek of niet, waarom?

Raadspelletje

- Verstop de door de leerlingen meegebrachte voorwerpen (of gebruik voorwerpen uit het klaslokaal) onder een groot laken. Laat de leerlingen om beurten voelen en raden wat er onder het laken ligt. Hebben ze het juist geraden?
- Optioneel: Als er eigen meegebrachte voorwerpen worden gebruikt, kunnen de leerlingen over het geraden voorwerp kort vertellen waarom ze dit hebben meegenomen.
  Stel de volgende vragen: waarom heb je het meegenomen? Waarom geeft het je een prettig gevoel?

Voorleesboek *De boomhut* en/of *Het eiland*

- Bekijk met elkaar een prentenboek van Marije en Ronald Tolman.
- Bespreek de prenten aan de hand van de volgende vragen, en neem daar ook de zintuigen in mee:
  - Waar voelt Beer zich thuis? Hoe zie je dat?

- Vind jij dat ook een fijne plek? Wat is een fijne plek?
- Wat zie je/wat ruik je/wat proef je/wat voel je/wat hoor je op een fijne plek?
- Kunnen jullie laten zien hoe je je voelt als je het ergens fijn hebt? En als je het ergens niet fijn vindt?

Tip: Koppel deze introductie aan het filosofisch gesprek.

3. Oriëntatie

Benodigdheden

- bouwmaterialen zoals eierdozen, kartonnen dozen, Kapla bouwblokken, schuursponsjes etc.
- voor het dak: lapjes textiel, kleine takken, etc.

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste oriëntatie-onderdelen: het filosofisch gesprek en het uitvoeren van de eerste opdracht.

Het filosofisch gesprek

In de oriëntatiefase van de les voer je naar aanleiding van de introductie een filosofisch gesprek. Dit is belangrijk voor het creatieve proces. Je kunt het filosofisch gesprek natuurlijk ook tijdens de andere lesonderdelen inzetten. Stel vragen over een prettige plek en zintuigen in relatie tot het thema 'utopie', bijvoorbeeld:

- Hoe kun je zien met je oren? En proeven met je ogen?
- Wat is voor jou een fijne plek?
- Wat is het verschil tussen binnen en buiten?
- Hoe zou de klas eruitzien als je deze binnenstebuiten keert?

Oriëntatieopdracht

Doe onderstaande opdrachten of maak een keuze.

Jij en het kunstwerk

Bekijk een aantal voorbeelden van installaties of beeldende werken waar je in kunt stappen, doorheen kunt lopen, op kunt gaan zitten of in kunt gaan liggen:

- *Infinity Mirror Room: Gleaming Lights of the Souls* van Yayoi Kusama (2008).
  Wat zie je? Waar zie je allemaal lichtjes? Welke kleuren?
- *Golden Structure* van Sue Huang (2016).
  Bekijk het filmpje. Wat hoor je? Wat zie je? Zou jij hier willen spelen? Waarom wel/niet?
- Sculpturen van Rachel Whiteread
  Wat zie je? Zou je hier willen spelen of wonen? Waarom wel/niet?

- *Installaties van Peter Kogler*.
  Wat is onder en boven? Hoe kom je binnen? Wat zou je hier kunnen doen?

Tip: Herhaal een aantal vragen uit het filosofisch gesprek.

Mini-hut

Doorloop de volgende stappen:

1. Bekijk samen het filmpje *Verhalen van de boze heks – De egel timmert een hut* van Hanna Kraan en/of de voorbeelden van een hut. Bespreek aan de hand hiervan de volgende vragen:

- Wat is een hut?
- Waar kun je een hut mee maken?
- Wanneer ben je binnen in de hut en wanneer buiten?
- Maak jij wel eens een hut?
- Zou je in een hut willen wonen? Zo ja, waar moet die komen te staan?

2. Leg uit dat de leerlingen een hut gaan maken voor hun eerder meegebrachte voorwerp (zie introductie) of gebruik kleine voorwerpen uit het lokaal. Laat zien welke bouwmaterialen er zijn en demonstreer eventueel hoe je een hut kunt bouwen, inclusief een dak en een ingang.

3. Verdeel de groep in tweetallen. Voor het bouwen van de hut mag ieder tweetal één soort constructiemateriaal uitkiezen.

Let op: De voorwerpen moeten in de mini-hut passen. Heeft de hut een ingang en een dak?

Succescriterium	Bespreek met de leerlingen de opdracht(en): welke onderwerpen gaan zij onderzoeken de komende les of tijd? Formuleer vanuit het filosofisch gesprek en/of de oriëntatie-opdracht, samen met de leerlingen, een succescriterium waaraan zij werken. Een voorbeeld van een succescriterium bij dit project: De leerling geeft vorm aan een prettige klassenhut, waar hij/zij/hen gebruik maakt van patronen, texturen en zintuigen.

4. Opdracht: Patronen vormen

De leerlingen leggen vormen of voorwerpen neer in patronen en experimenteren met het sjabloneren/afdrukken van patronen op papier of textiel.

Subdoel kennis	De leerling legt uit dat je een patroon kunt maken door vormen te herhalen.
Subdoel vaardigheid	De leerling maakt een eigen patroon op textiel door te sjabloneren of stempelen.

Benodigdheden

- geometrische vormen:
  - Maak zelf verschillende geometrische vormen van stevig papier of dun karton (uitgeknipt): driehoek, vierkant, cirkel, rechthoek in verschillende formaten. De restvorm gebruiken de leerlingen bij het sjabloneren. De uitgeknipte vormen worden gebruikt voor het onderzoek.
  - Je kunt ook kant-en-klare plastic sjablonen gebruiken.
- verschillende, relatief platte vormen om mee te stempelen. Denk aan: aardappels, lepels, bladeren, deksels, kurk, oude tandenborstels, houtblokjes etc.
- gescheurde of geknipte stroken wit textiel (bijvoorbeeld oude lakens, kussenslopen etc.)
- plakkaatverf
- grote penselen
- (schuur)sponsen
- bakjes voor de verf
- potten water voor het uitspoelen van penselen
- verfschorten
- spiegel(tje)s

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoeken, uitvoeren en presenteren.

Onderzoeken

Doe onderstaande opdrachten of maak een keuze.

Patronen in de kunst
Bekijk en bespreek ter inspiratie een aantal voorbeelden uit de kunst en kunstnijverheid waarin patronen een rol spelen. *Deze voorbeelden zijn soms diep geworteld in tradities en culturen. Probeer onderzoek te doen naar de betekenis zodat je daar recht aan kan doen.*

- Bijvoorbeeld *Watunuma, (Flying Ant Dreaming)* van Kaapa Tjampitjinpa, 1976.

Welke vormen zie je? Hoe heeft de schilder die stippen en strepen gemaakt, denk je??

- *Sproken / Fairy tales* van Christie van der Haak (2015-2016).
  Welke vormen zie je? Welke kleuren? Waar begint onder en waar boven?
- Ndebele huizen in Zuid-Afrika.
  Welke vormen zie je? Welke kleuren?
- Zeg het met stoffen - van de serie Camo (Thandiwe Muriu)
- Koninklijk paleis - Rabat (Marokko).
  Wat zou dit zijn? Is het klein of groot? Waar zie je vormen? Heb je die vormen al een keertje eerder gezien?
- *Zobop* van Jim Lambie, (2014).
  Kun je met je vinger nadoen hoe de lijnen lopen? Welke kleuren hebben de lijnen?
- *Connection* van Miriam Schapiro, 1978.
  Wat zou dit zijn? Welke vormen zie je? Welke kleuren?

Patronen leggen

Doorloop de volgende stappen.

1. Leg enkele vormen neer op de grond. Gebruik de vormen en het restmateriaal of de (meegebrachte) voorwerpen.
2. Afhankelijk van het gekozen materiaal laat je de leerlingen de vormen sorteren. Denk aan: kleur, grootte, (basis)vormen en materiaal.
3. Leg uit dat de leerlingen een patroon gaan maken. Laat de eerste leerling een vorm neerleggen, de volgende leerling kiest iets wat er bij past. Je kunt denken aan: cirkel-vierkant-cirkel of kurk-lepel-lepel-aardappel.
4. Laat een leerling een spiegel voor de gelegde patronen houden. Stel de volgende vragen: Wat gebeurt er? Wat zie je?

Wat heb je aan?

1. De leerlingen kijken bij een medeleerling en bij zichzelf welke kleuren en vormen ze kunnen ontdekken op hun kleding. Denk aan: stippen, strepen en bloemen maar ook cijfers en letters.
2. Vervolgens gaan de leerlingen in groepjes bij elkaar staan volgens een bepaalde ordening, bijvoorbeeld op vorm, op kleur of patroon.
3. Kunnen ze samen een eenvoudig patroon bedenken? Bijvoorbeeld stippen-letter-strepen. Help de leerlingen waar nodig een handje, bijvoorbeeld door een voorzet te geven.

Optioneel: Laat de leerlingen het bedachte patroon tekenen. De tekeningen kunnen op de grond naast elkaar gelegd worden.

Uitvoeren

De leerlingen gaan hun eigen patronen op textiel maken. Hiervoor zijn twee opties mogelijk, namelijk het sjabloneren van geometrische patronen, of het stempelen van materialen met verschillende structuren op stof. Door het te herhalen ontstaan patronen. Met deze patronen worden straks de wanden van het lokaal bekleed.

Doorloop de volgende stappen:

1. Geef iedere leerling (of groepje leerlingen) een lange strook textiel, bijvoorbeeld van een oud laken of een strook papier, bijvoorbeeld behang.
2. De leerlingen gaan sjabloneren of stempelen.

   Voor het *sjabloneren*: Demonstreer kort hoe je de verf aanbrengt op of in het sjabloon en hoe je een patroon laat ontstaan. De leerlingen maken met een grote kwast of een (schuur)spons en verf een eenvoudig patroon dat zij mooi vinden. Denk aan: cirkel-vierkant-cirkel.

   Voor het maken van de *afdrukken*: bied de verschillende materialen aan en demonstreer kort hoe je een afdruk kunt maken door een klein beetje verf aan te brengen op het voorwerp. De leerlingen maken individueel met de verschillende afdrukken een eenvoudig patroon, bijvoorbeeld kurk-handafdruk-kurk.
   Tip: Maak de kwasten elke keer schoon bij het gebruik van een nieuwe kleur.

3. Laat de stroken drogen.

Tip: Je kunt deze opdracht differentiëren door bijvoorbeeld de jongste leerlingen drie verschillende vormen te laten afdrukken. Daag de oudere leerlingen uit om meer vormen te gebruiken en ingewikkelder patronen te maken.

Presenteren

- Laat telkens twee leerlingen hun patroon op de grond leggen in het klaslokaal. Bespreek samen de overeenkomsten en verschillen tussen de patronen.
- Hang samen met de leerlingen de stroken op een plek naar keuze en versier het klaslokaal.

Reflecteren

Reflectie subdoelen	Welke vormen heb je gebruikt om een patroon te maken?
Reflectie proces	Hoe vond je het om te werken met stof?

5. Opdracht: Aangeraakt

Van het zintuig 'kijken' bij de vorige opdracht, gaan de leerlingen zich bij deze opdracht richten op 'voelen'. Ook nu werken ze met herhaling, maar dit keer experimenteren ze met verschillende texturen. Ze maken een voelwand.

Subdoel kennis	De leerling benoemt verschillende texturen, zoals ruw, glad, koud, warm en harig.
Subdoel vaardigheid	De leerling maakt een voelwand met verschillende materialen en texturen.

Benodigdheden

- materialen met diverse texturen en met reliëf, zoals lapjes textiel, ribbeltjeskarton, watten, wol, pasta, schuursponsjes, schelpen, veren, takjes, kurk, ijsstokjes, papieren rietjes, muntjes, crêpepapier, aluminiumfolie, play-mais, schuurpapier, rubber badeendje, steen, knuffelbeertje
- selecteer alvast geschikte kastwanden of muren voor de gemaakte werkstukken
- karton A4-formaat, in tweeën gevouwen
- optioneel: A1-papier
- stevige hobbylijm
- lijmkwasten
- bakjes voor de lijm
- schorten
- schilders tape
- stoffen zakjes

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoeken, uitvoeren en presenteren.

Onderzoeken

Laat je op onderstaande manieren inspireren voor het onderzoek. Gebruik hierbij ook de (leer)opbrengsten van de eerste opdracht.

Kunstvoorbeelden met textuur

Bekijk en bespreek kunst en kunstnijverheid waar textuur een rol speelt. Denk daarbij aan:

- *Le Déjeuner en fourrure* van Meret Oppenheim, 1936.
  Hoe zou dit kopje voelen? Zou je er een slokje thee of limonade uit willen nemen? Zou het anders smaken, denk je?
- *Microorganisms landscape* (detail) van Han Sai Por, 2022.
  Hoe zou ditkunstwerk voelen? Koud/warm/ruw etc.?

- *Perspectives* van El Anatsui, 2015.
  Hoe zou dit kunstwerkvoelen? Glad/hard/koud/warm/harig? Zou het fijn aanvoelen?
- *Sunflower seeds* van Ai Weiwei, 2010.
  Hoe zou dit kunstwerk voelen? Glad/hard/koud/warm?
- *De gebreide octopus* van Florentijn Hofman.
  Hoe voelt deze octopus? Zou een echte octopus ook zo voelen? Waar is het van gemaakt, denk je? Zou jij ook wel in de octopus willen klimmen?
- Installation Karlsruhe van Fransje Killaars 2000.
  Welke vormen zie je? Welke kleuren? Waar zou jij het liefst liggen/staan/zitten?
- *Do Ho Suh* in museum Voorlinden.
  Welke kleuren zie je ? Waarvan is het kunstwerk gemaakt, denk je?

Ik voel... ik voel

In de kring. Laat de leerlingen de ogen dicht doen en laat ze een materiaal voelen, bijvoorbeeld een schuursponsje. Stel de volgende vragen:

- Waar is dit (voorwerp) van gemaakt?
- Wat vond je fijn voelen? Wat niet? Hoe komt dat?

Variaties:

- Gebruik stoffen zakjes met materialen erin.
- Zet bakken met verschillende materialen op de grond. Laat de leerlingen er met blote voeten doorheen lopen.

Verzamelen materialen

Vraag de leerlingen en hun ouders of verzorgers om thuis of in de natuur op materialenonderzoek te gaan.

Laat ze materialen verzamelen die ze fijn vinden en die geschikt zijn voor het maken van een voelwand. Het moet iets zijn dat goed blijft plakken, niet scherp of plakkerig is en dat niet groter is dan 10 bij 10 centimeter. Geschikte materialen zijn: lapjes textiel, watten, wol, pasta, schuursponsjes, schelpen, veren, takjes, kurk, ijsstokjes, papieren rietjes, muntjes, etc.

Uitvoeren

Vertel de leerlingen dat ze een voelwand gaan maken met verschillende materialen en texturen. Verdeel de groep in tweetallen en leg uit dat elk duo één vel papier beplakt. Met verschillende materialen zorgen ze voor herhaling en ritmiek.

Doorloop de volgende stappen:

1. Elk tweetal krijgt een stevig A3-formaat papier of karton.
   Tip: Gebruik oude verhuisdozen, die later gestapeld kunnen worden als wand.

2. Laat de tweetallen materialen kiezen die ze mooi en geschikt vinden.
   Ze overleggen wat ze een mooie volgorde vinden of bij elkaar vinden passen. Ze kunnen patronen maken. Denk aan: rij 1 wordt dopjes-papieren rietjes-watten en rij 2 wordt papieren rietjes-dopjes-watten. Ze leggen de materialen alvast neer, maar plakken het nog niet op.
   Bespreek de resultaten.

3. Wanneer de leerlingen het met elkaar eens zijn en tevreden over de volgorde, plakken ze de materialen vast op het papier.

4. Laat de werken drogen.

Presenteren

Doe onderstaande opdrachten of maak een keuze.

- Maak met elkaar een voelwand of vloer, door de werkstukken naast elkaar te plaatsen.
- Laat de duo's geblinddoekt de voelwand aftasten. Herkennen ze hun eigen werk nog terug?
- Stop wat van de gebruikte materialen in zakjes. Laat de leerlingen met hun ogen dicht het materiaal in een zakje voelen. Kunnen ze het materiaal terugvinden op de voelwand?

Reflecteren

Reflectie subdoelen	Welke materialen voelen heel duidelijk anders aan?
Reflectie proces	Kun jij met je ogen dicht voelen welk stukje voelwand van jou is?

6. Opdracht: Onze eigen prettige plek

Bij de laatste opdracht verandert een deel van de klas in een fijne (utopische) plek om te zijn. Naast 'kijken' en 'voelen' komen ook 'ruiken' en 'horen' aan bod. De leerlingen verkennen materialen die geluid maken en onderzoeken verschillende geuren. Alles komt samen met het bouwen van een eigen klassenhut.

Subdoel kennis	De leerling legt uit dat je bij het inrichten van een prettige plek gebruikmaakt van voelen, kijken, ruiken en horen.
Subdoel vaardigheid	De leerling voegt een geluidenmobile en een geur toe aan de klassenhut, die gemaakt is van de stof en voelwand uit de vorige opdrachten.

Benodigdheden

- alledaagse voorwerpen waar je geluid mee kunt maken. Denk aan: een sleutelbos, kopjes, een krant, fietsbel, knisperende papieren zakjes, ribbelkarton, etc.
- smartphone of een andere geluidsdrager
- groot kleed
- materialen uit de introductie
- stokjes
- stevig papier om stroken te scheuren
- optioneel: kruiptunnel, stroken textiel en schilder- of crêpetape

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoeken, uitvoeren en presenteren. Aan het eind van deze opdracht staan evaluatievragen die betrekking hebben op het hele project.

Onderzoeken

Voer onderstaande opdrachten in volgorde uit.

Kringgesprek: onze eigen hut
Bespreek met de leerlingen dat jullie met elkaar een eigen prettige plek gaan maken in de klas. Een klassenhut. Daarbij wordt gebruikgemaakt van het gemaakte werk uit de vorige opdrachten. Vraag de leerlingen wat er nog meer aan toegevoegd kan worden om de plek zo prettig mogelijk te maken.

Geluid in de hut

1. Bekijk en bespreek het werk van Jean Tinguely, de vier muziekmachines *Méta-Harmonie*, uit Museum Tinguely, Basel. Laat een fragment horen. Eerst luisteren de leerlingen met de ogen dicht. Stel begeleidende vragen Wat hoor je? Wat zie je met je ogen dicht?
   Laat de leerlingen hun ogen openen en bekijk nogmaals het fragment. Stel begeleidende vragen: Wat zie je? Ziet het er hetzelfde uit als wat je in je hoofd had? Herken je iets? Waar is het van gemaakt? Kun je het geluid nadoen?
   Bekijk ook het kunstwerk gemaakt door Bisscheroux & Voet, *Woofah* (2001), bij Maris College Bohemen. Stel begeleidende vragen: Wat is dit? Welk geluid kan het kunstwerk maken?

2. In de kring. Leg op een groot kleed allerlei alledaagse voorwerpen en materialen neer waar je geluid mee kunt maken. Denk aan: een sleutelbos, een krant, een fietsbel, knisperende papieren zakjes, ribbelkarton, etc.
   Laat de leerlingen om beurten een item pakken. Stel begeleidende vragen: Hoe klinkt het? Hoog, laag, zacht, hard, etc. Vind je het fijn klinken? Klinkt het anders met je ogen open of dicht? Als je er op tikt/slaat/wrijft, etc. wat hoor je dan? Laat de leerlingen het geluid beschrijven.

Geur in de hut
Zorg voor zakjes met bijvoorbeeld lekkere kruiden, zeepjes, koffie, wierook en geurblokjes. Onderzoek met de leerlingen welke geuren zij het prettigste vinden.

Uitvoeren

Hut bouwen

Bepaal met elkaar wat in het lokaal een geschikte plek is om een eenvoudige hut te maken en laat de leerlingen meedenken over hoe deze gemaakt kan worden. Gebruik de textiel- of papierstroken met de patronen voor de wanden. Voor de vloer of andere wand kun je de voelwerkstukken gebruiken.

Ideeën voor het inrichten

- Maak met verschillende materialen een eenvoudige mobile die geluid kan maken als je er tegen blaast. Hang de mobile op in de hut.
- Zoek een plekje voor de gekozen geur.
- Bedenk tot slot wat er nog meer prettig is voor in de hut. Denk aan een fijne stoel, kussentjes, een kleed, een prentenboek, een knuffel, enzovoort.

Tip: Laat de leerlingen met elkaar een naam verzinnen voor hun klassenhut.

Presenteren

Bij de presentatie wordt de klassenhut feestelijk ingehuldigd.
Zorg samen met een groepje leerlingen dat alles in de klassenhut aanwezig is. Richt de klassenhut eventueel verder in met de spulletjes uit de introductie. Zorg voor sfeervolle verlichting in de hut, of gebruik een zaklamp.

Ideeën voor de inhuldiging:

- Laat de leerlingen in kleine groepjes de ruimte beleven en bespreek de ervaringen in de hele groep.
- Nodig ouders/verzorgers uit om een kijkje in de klassenhut te nemen. De leerlingen vertellen over wat ze hebben gemaakt, over hun fijne plek.

Tip: Zorg voor een spannende entree door een kruiptunnel neer te leggen.

Reflecteren

Reflectie subdoelen	Wat is er veranderd aan de klassenhut door het mobile op te hangen en de geur toe te voegen?

Evalueren

Bespreek met de leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen.

- Kun je een patroon voelen?
- Valt je patroon op tussen de andere patronen? Hoe komt dat?
- Voel je je thuis in de klassenhut? Waar komt dat door?
- Welk geluid, gevoel en welke geur vind je het fijnst? Waarom?
- Welk van de kunstwerken die jullie gezien hebben, past goed in de klassenhut?
- Is de klassenhut nu af? Of zou je nog iets willen veranderen? Wat?

Eindreflectie: zelfregulatie terugkijkend	Waardoor voel je je prettig in de klassenhut?
Eindreflectie: zelfregulatie vooruitkijkend	Wat zou je het liefst willen doen in jouw klassenhut?